

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน : แนวคิด แนวทาง และกรณีศึกษา

AREA - BASED EDUCATIONAL MANAGEMENT : CONCEPT, GUIDELINES AND CASE STUDY

กล้า ทองขาว¹

KLA TONGKOW

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานเป็นนวัตกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการที่ให้ความสำคัญกับแบบแผนการจัดหลักสูตร และประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สร้างโอกาสให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางการประกอบอาชีพ ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพและการสร้างรายได้ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียน จัดทำโครงสร้างรายวิชา พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน จัดทำคู่มือการสอน จัดเตรียมห้องปฏิบัติการ เตรียมสื่อ จัดอบรมครูผู้สอน ร่วมกัน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลายของโรงเรียน ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร กรณีโรงเรียนสูงเม่นขลุบถัมภ์ เป็นโรงเรียนต้นแบบของโรงเรียนมัธยมศึกษาอีกจำนวน 30 โรงเรียน ในการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ในกลุ่มจังหวัดแพร่ น่าน พะเยา และ เชียงราย ที่ขยายผลในช่วงปีการศึกษา 2555 - 2556 โดยโรงเรียนสูงเม่นขลุบถัมภ์ ได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวจำนวน 6 หลักสูตร ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา 6 สถาบัน มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 จนถึงปัจจุบัน คือ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มีข้อค้นพบจากการสนทนากับนักเรียนชั้น ม.6 ของโรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถในการสื่อสาร กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในตนเอง สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ไป วิเคราะห์ปัญหาการเรียน เข้าใจ จุดหมายปลายทางของชีวิต หลายคนเข้าศึกษาต่อกับมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการแล้ว หลายคน มีสัญญากับบริษัทเอกชนในการศึกษาต่อเมื่อเรียนสำเร็จชั้น ม.6 และมีหลักประกันการมีงานทำ ในอนาคต อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานตามโครงการนี้ ในอนาคตน่าจะขึ้นอยู่กับความคงอยู่ของนโยบายและการได้รับการส่งเสริมสนับสนุน จากรัฐบาล ความเข้มแข็งและความเอาใจจริงเอาใจลงในความร่วมมือของมหาวิทยาลัย กับโรงเรียนมัธยมศึกษา ความตั้งใจจริงของผู้รับผิดชอบหลักสูตรจากคณะต่างๆ ของ มหาวิทยาลัย และการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้นำฝ่ายต่างๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สำหรับนักเรียน คุณครู ผู้บริหารโรงเรียน และชุมชนนั้น เห็นคุณค่าและได้รับประโยชน์โดยตรง จากโครงการนี้

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการ การจัด
หลักสูตร

ABSTRACT

The area - based educational management is an innovation of educational management for the integrated human resource management. It emphasizes on the pattern of the curriculum management and learning experience that creates the opportunity for secondary school students and enabling self - development for the career paths that meet the requirements of the business and enterprising. It supports the acquisition of professions and incomes that relevant to the community and local potentials. The basic - education secondary schools, the higher education institutions and the Office of the Basic Education Commission are to cooperate in the structures of integrated curriculum. The higher education institutions and the secondary schools have produced learning courses for lower and upper secondary students, developed school curriculum and learning programs that meets the school needs. They also created handbooks for teaching, prepared operational classrooms and educational Medias, trained school teachers, set the program instructions and learning experiences for students from lower secondary school level until upper secondary school level in accordance with each curricular objective. The case of Soongmen Chanupatham School is an Area - based School Management Model that be extended the model by the other 30 secondary schools in Phrae, Nan, Phayao and Chaing Rai provinces. Those 30 secondary schools initiated and launched their area-based projects during 2012 - 2013 academic years. The Soongmen Chanupatham School has conducted this program for six courses together with six higher education institutions since 2010 until now which it is the second semester of 2014 academic year. It is

found from the interview with Mathayom 6 of Soongmen students that most of the students have good personality, be mature, be well communicate, be assertive, be confident, be able to analyze the general situations, learning and their job problems and understanding the goals of their lives. Many of them were admitted to the universities with joined the program and many of them have the works contracts with private company to pursue their higher education after graduating from Mathayom 6 and have the guarantee for future employment. However, the success and the failure of this project in the future is likely to depend on the persistence of the policy and the support of the government; the force and the seriousness in the cooperation between the universities and the schools ; the determination of the persons from the university faculties who are responsible for the program; and the continual enhancement and support from the community leaders. For the students, the teachers, the school administrators and communities, they have already appreciated in the project value and have gained the advantages of this project.

Keywords : Area - based educational management, Integrated human resource management, Curriculum management

บทนำ

เมื่อจะต้องพูดถึงการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน หรือที่ใช้เป็นภาษาอังกฤษว่า Area - based Educational Management ดูเหมือนว่าน่าจะทำความเข้าใจได้ไม่ยาก ซึ่งอาจจะเห็นว่า การยึดพื้นที่เป็นฐานในการจัดการศึกษา ก็เพียงแต่รัฐ หรือท้องถิ่น กำหนดเป็นนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้สถานศึกษาในพื้นที่ หรือสถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดที่มีบริบท

ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตคล้ายกัน สามารถกำหนด หรือจัดทำหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของพื้นที่นั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ว่า เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้วจะสามารถประกอบสัมมาอาชีพ และร่วมกันสร้างสรรค์ความเจริญทาง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและอื่นๆให้กับพื้นที่ หรือท้องถิ่นของตนเองได้ด้วยความ ภาคภูมิใจ

ในความเข้าใจดังกล่าวอาจมีความถูกต้องอยู่บ้าง แต่อาจจะเป็นความเข้าใจที่กว้างเกินไป ไม่อาจนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้ บทความนี้ ผู้เขียนมุ่งที่จะสะท้อนให้เห็นแนวคิด และแนวทางของการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานว่าคืออะไร มีกรณีตัวอย่างที่น่า แนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็น บทเรียนสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปคิดค้น และศึกษาต่อยอดแนวความคิดนี้ให้กว้างขวางออกไป

การยึดพื้นที่เป็นฐานในการจัดการศึกษาคืออะไร

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน (Area-based Educational Planning and Management System) มีหลักคิดและหลักปฏิบัติที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีแบบแผนของการจัดหลักสูตร การจัด กระบวนการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ยึดโยงเข้ากับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งทิศทางการพัฒนา ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมของพื้นที่
2. ผู้เรียนและผู้ปกครองจะเป็นผู้เลือกหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนตาม ความสนใจ ความถนัด และตามศักยภาพของตนเอง
3. โรงเรียนมีหน้าที่ทำการศึกษ วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรและ โปรแกรมการเรียน ตามศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของพื้นที่ แสวงหาและประสาน

ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาผู้สร้างหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและพื้นที่

4. สถาบันอุดมศึกษาที่โรงเรียนเลือก จะรับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน ในการสร้างหลักสูตร จัดโปรแกรมการเรียน จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ จัดทำห้องปฏิบัติการ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้พร้อมในการใช้หลักสูตรให้แก่ครู ในการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน จะต้องดำเนินไปตลอดหลักสูตร ตั้งแต่เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนผู้เรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพ ที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ และมีความสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

การจัดหลักสูตรการศึกษาในแนวทางการยึดพื้นที่เป็นฐาน (school - based educational management) นับเป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2557 : 2)

ฐานของพื้นที่การจัดการศึกษา ไม่ได้หมายถึงเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ที่มีการแบ่งตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน แต่จะหมายถึง พื้นที่ที่รัฐเห็นความสำคัญและความจำเป็นตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เช่น พื้นที่สามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่ภาคเหนือตอนบน พื้นที่เขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก หรือพื้นที่ตามการจัดกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่ม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 ที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ โดยมีแนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดคือ เป็นกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ติดต่อกัน หรือต่อเนื่องกันเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน มียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสอดคล้องกันหรือเกื้อหนุนกัน และมีความเกี่ยวเนื่องทางเศรษฐกิจ การผลิต การค้า และการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่า เพิ่มรายได้เปรียบในการแข่งขันร่วมกัน เช่น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 3 ได้แก่ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และสกลนคร มีจังหวัด

สกลนครเป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง มีภูเก็ตเป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด (มติ ครม. 15 มกราคม 2551) เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการศึกษาอาจใช้พื้นที่ตามเขตปกครองระดับจังหวัดแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่พิเศษลักษณะอื่นเป็นฐานของการจัดการศึกษาตามความเหมาะสม

สถานศึกษาผู้ร่วมสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานคือ สถาบันอุดมศึกษาที่อาจตั้งอยู่ในหรือนอกฐานพื้นที่ เช่น วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชชมงคล สถาบันการอาชีวศึกษา สถาบันการพลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และวิทยาลัยในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งหลายอาจร่วมมือกัน จัดหลักสูตรกับโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนเดียว หรือหลายโรงเรียน หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาหนึ่งโรงเรียน อาจร่วมมือจัดหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาหลายสถาบัน โดยสถาบันอุดมศึกษาจะมีการทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการตามโครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ กับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาดังกล่าว ให้มีทักษะอาชีพและความรู้ความสามารถตามกลุ่มอาชีพหลักของประเทศ และสอดคล้องกับศักยภาพเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับสูง เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และใช้พื้นที่สถาบันการศึกษาทุกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันอุดมศึกษาที่รับผิดชอบหลักสูตร จะจัดทำโครงการบ่มเพาะและพัฒนาอาชีพเชิงบูรณาการเกี่ยวกับหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาคู่สัญญาภายใต้โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ

สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยทั่วไปจะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ คู่กับการพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาต่อ

ในระดับอุดมศึกษาเป็นหลัก แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ที่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น 2 (โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ) มีผู้สำเร็จการศึกษาชั้น ม.6 ที่ประสบความสำเร็จในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเพียงร้อยละ 10 - 20 เท่านั้น (โรงเรียนสูงเม่นขุขูปถัมภ์, 2556 : 13) นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย นักเรียนบางคนจำเป็นต้องศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ตนเองไม่ชอบและไม่ถนัด บางคนศึกษาต่อเพียงเพื่อให้ได้ปริญญาบัตร แต่เมื่อศึกษาสำเร็จแล้วก็ไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพที่มุ่งหวังได้ ทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าและไม่คุ้มค่า เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบสนองและไม่คำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน

แนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐานคืออย่างไร

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในฐานพื้นที่ (Area Based) ที่ต้องการจัดหลักสูตร การบ่มเพาะและพัฒนาอาชีพเชิงบูรณาการ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจ สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน และศักยภาพของพื้นที่ จะต้องทำการศึกษาลงงานวิจัยเกี่ยวกับ ศักยภาพของพื้นที่ระดับจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด หรือพื้นที่พิเศษที่มีผู้ศึกษาไว้ เพื่อค้นหา ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ต้องศึกษา และค้นหาสาเหตุของการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจ ถ่องแท้ในปัญหาและทิศทางของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น กรณีของโรงเรียนสูงเม่นขุขูปถัมภ์ ได้นำผลงานการวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งวิจัยเกี่ยวกับ ศักยภาพของจังหวัดแพร่ เมื่อปี พ.ศ. 2550 มาศึกษา วิเคราะห์และพบว่า จังหวัดแพร่มีศักยภาพที่สำคัญคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นแหล่งไม้สัก และแหล่งแร่ต่างๆ ด้านอาชีพ ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรม อาชีพการทำเฟอร์นิเจอร์ ทางด้านการศึกษา พบว่า ยังไม่มีหลักสูตรใดที่จะช่วยให้นักเรียนที่จบหลักสูตร สามารถใช้ศักยภาพของตนและศักยภาพ

ของจังหวัด สร้างอาชีพและเพิ่มพูนรายได้อย่างเป็นระบบ ขณะที่นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประมาณร้อยละ 80 ไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการศึกษาของโรงเรียน

นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องทำการวิเคราะห์สภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมต้องเผชิญทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิเคราะห์สภาวะการณ์อนาคต เช่น การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยตื่นตัวอย่างไร การส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีศักยภาพในการแข่งขันควรทำอย่างไร วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทุกคนของโรงเรียนควรเป็นอย่างไร เป็นต้น ผลของการศึกษา จะนำไปสู่การกำหนดทิศทางของหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ในกระบวนการวิเคราะห์สภาวะการณ์ปัจจุบันและสภาวะการณ์อนาคต เพื่อกำหนดความต้องการหลักสูตรสถานศึกษานี้ ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและหลากหลายที่สุด

กรณีโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2553 โรงเรียนได้จัดทำโครงการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการ และภายหลังที่ทำการวิเคราะห์ศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิประเทศ ด้านภูมิอากาศ ด้านวัฒนธรรมประเพณี และด้านบุคลากรของจังหวัด รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว โรงเรียนได้ตัดสินใจร่วมกับ 5 มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรียกว่า หลักสูตรพัฒนาศักยภาพ (สูงเม่นโมเดล) ขึ้นมา มี 5 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ประกอบด้วยโปรแกรมพัฒนาซอฟต์แวร์ โปรแกรมกราฟิกและแอนิเมชัน และโปรแกรมผลิตสื่อผสม) ร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยา 2) หลักสูตรเทคโนโลยีเกษตร (ประกอบด้วยโปรแกรมเทคโนโลยีเกษตร และโปรแกรมเกษตรเพื่ออาชีพ) ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3) หลักสูตรเทคโนโลยีแปรรูปอาหารร่วมกับมหาวิทยาลัยศิลปากร 4) หลักสูตรอุตสาหกรรมอาหารและบริการร่วมกับมหาวิทยาลัยสวนดุสิต และ 5) หลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ในปี

การศึกษา 2556 โรงเรียนได้เปลี่ยนมาร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สร้างหลักสูตร วิทยาศาสตร์สุขภาพทางการแพทย์แผนไทยแทนหลักสูตรนี้) ขณะเดียวกันในปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร สร้างหลักสูตรสถานศึกษา เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งหลักสูตร คือ หลักสูตรโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ทำให้โรงเรียนแห่งนี้ มีหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ รวมทั้งสิ้น 6 หลักสูตร

2. โรงเรียนร่วมกับมหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนและพื้นที่ต้องการดังตัวอย่าง สัดส่วนโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ที่ตกลงร่วมกันมีลักษณะ ดังนี้

2.1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ให้เรียน ไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต แบ่งเป็น หลักสูตรแกนกลาง สพฐ. ร้อยละ 70 (66 หน่วยกิต) หลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกร้อยละ 10

2.2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ให้เรียนไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต แบ่งเป็น หลักสูตรแกนกลาง สพฐ. ร้อยละ 45 (41 หน่วยกิต) หลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีก ร้อยละ 10

โรงเรียนนำผลการกำหนดสัดส่วนตามโครงสร้างหลักสูตรที่ตกลงร่วมกัน ไปจัดทำเป็นโครงสร้างรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรณีโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ โครงสร้างรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (66 หน่วยกิต) มีการกระจายจำนวน 66 หน่วยกิต ไปตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้น ม.1 - ม.3 ระดับชั้นละ 22 หน่วยกิต ให้เท่าๆ กัน รวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้นละ 120 ชั่วโมง รวมเป็น 360 ชั่วโมง และเรียนรายวิชาบ่มเพาะ หรือรายวิชาเพิ่มศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ที่มหาวิทยาลัยร่วมกับโรงเรียนสร้างขึ้นอีก 15 หน่วยกิต (เริ่มเรียนเมื่อเลื่อนขึ้น ระดับชั้น ม.2)

โครงสร้างรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (41 หน่วยกิต) มีการกระจายหน่วยกิตไป ตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวม 41 หน่วยกิต (ม.4 - ม.6) โดยไม่กำหนดจำนวนหน่วยกิตตามระดับชั้นเหมือนกัน ม.ต้น นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 360 ชั่วโมง และเรียนรายวิชาบ่มเพาะ หรือรายวิชาเพิ่มศักยภาพ (รายวิชาเพิ่มเติม) ที่มหาวิทยาลัยร่วมกับโรงเรียนสร้างขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละหลักสูตรๆ ละไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต (รวม 81 หน่วยกิต)

ในขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตร หากหลักสูตรใดจัดอยู่ในกลุ่มหลักสูตรศักยภาพ หรือหลักสูตรบ่มเพาะด้านวิทยาศาสตร์ โรงเรียนจะต้องนำหลักสูตรดังกล่าวไปปรึกษา กับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ด้วย

ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตร IT ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิกและแอนิเมชัน ของโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ ที่จัดร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยา ประกอบด้วย 6 รายวิชาๆ ละ 2 หน่วยกิต ได้แก่ 1) การจัดการและการพัฒนาระบบฐานข้อมูล 2) การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ 3) คอมพิวเตอร์กราฟิกประยุกต์ 4) การสร้างภาพเคลื่อนไหว 5) การเขียนโปรแกรมเกมส์ และ 6) โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ในส่วนของมหาวิทยาลัยที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ หลังจากการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว จะต้องทำการประเมินความพร้อมและศักยภาพของโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ประเมินความพร้อมของพื้นที่ และระดมความคิดเพื่อวางแผนรูปแบบธุรกิจ ขั้นตอนการบริหารจัดการธุรกิจ และศึกษาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน สร้างความเข้าใจด้านหลักสูตรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน จัดทำคู่มือการสอน จัดเตรียมความพร้อมของห้องปฏิบัติการเพื่อรองรับการเรียนการสอน จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จัดอบรมครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องให้มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ จัดกิจกรรมฝึกทักษะและประสบการณ์แก่ผู้เรียนร่วมกับโรงเรียน ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล รายงานผลและ

ปรับปรุงผลการดำเนินงานโครงการร่วมกับโรงเรียน เป็นแผนระยะกลางและระยะยาว (5 - 10 ปี) แล้วแต่กรณี

4. โรงเรียนประกาศรับสมัครนักเรียนเข้าเรียนหลักสูตร ฝ่าวยวิชาการและงานแนะแนว จะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนจะมีการจัดประชุมผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อเลือกหลักสูตร ในโอกาสนี้ทุกมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการจะได้รับเชิญมาจัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันตัดสินใจเลือกหลักสูตรและกรอกใบสมัคร

5. ในส่วนของนักเรียน เมื่อเข้าเรียนระดับชั้น ม.1 ในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน จะต้องเรียนรายวิชาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 22 หน่วยกิต และร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงตามปกติ แต่เมื่อเลื่อนระดับขึ้นไปชั้น ม.2 ทุกคนต้องพิจารณาเลือกเข้าเรียนหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ตามประกาศของโรงเรียน โรงเรียนนำใบสมัครของนักเรียนมาพิจารณา เพื่อจัดเข้าเรียนในหลักสูตร โดยพิจารณาจากความรู้ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการพื้นฐานของแต่ละหลักสูตร จากนั้นนักเรียนจะได้รับการศึกษาอบรม พัฒนาทักษะและประสบการณ์ตามโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อเลื่อนขึ้นไปเรียนระดับชั้น ม.4 นักเรียนจะเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลาง 41 หน่วยกิต และหลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) อีก 40 หน่วยกิต ควบคู่กันไปพร้อมกับเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีก 360 ชั่วโมง

นอกจากจะต้องเรียนรายวิชา และฝึกปฏิบัติทักษะให้ครบตามเกณฑ์ของหลักสูตรดังกล่าวแล้ว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพิ่มเติม ตามที่หลักสูตรกำหนด เช่น นักเรียนกลุ่มหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทุกคน จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมระยะสั้น การศึกษาดูงาน การสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การประกวดแข่งขันทักษะด้าน ICT การเข้าค่าย ICT และการ

จัดนิทรรศการแสดงโครงงาน ตามข้อกำหนดของหลักสูตร และการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ของนักเรียน จะอยู่ภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาของนิสิตพี่เลี้ยง (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555 : 20 - 23)

6. ในส่วนของคุณครู คุณครูของโรงเรียน จะได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมทางด้านการสอนในหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ และได้รับการฝึกทักษะการจัดการประสบการณ์การสอนด้านต่างๆ ของหลักสูตร กรณีโรงเรียนสูงเม่นขุนปถัมภ์ โรงเรียนมีการดำเนินงานการจัดหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ ตามหลักการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ถึงปัจจุบัน คือ ปีการศึกษา 2557 (รวม 5 ปีการศึกษาแล้ว) มีนักเรียนรุ่นแรกของหลักสูตรกำลังเรียนระดับชั้น ม.5) คุณครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระทุกคนของโรงเรียน จะสมัครเข้าเป็นครูประจำหลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพคนละ 1 หลักสูตร จาก 6 กลุ่มหลักสูตร โดยเมื่อคุณครูผ่านกระบวนการพัฒนาและฝึกอบรมความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน จากทีมคณาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัยแล้ว คุณครูจะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สอนประจำหลักสูตรศักยภาพหรือหลักสูตรบ่มเพาะ ร่วมสอนกับคณาจารย์ผู้สอนจากมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการ

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานตามโมเดลนี้ มีความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร

การได้มีโอกาสพบปะสนทนากับนักเรียนชั้น ม.6 หลายคนที่ยังเรียนในหลักสูตรบ่มเพาะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการตามศักยภาพของกลุ่มจังหวัด หรือที่เรียกว่าหลักสูตรศักยภาพปีที่ 5 (ไม่นับปีที่เรียนชั้น ม.1) ซึ่งเป็นปีการศึกษาและภาคการศึกษาสุดท้ายของหลักสูตรในโครงการ พบว่า นักเรียนทุกคนมีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่มีความสามารถและมีศิลปะในการสื่อสาร กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในตัวเอง แสดงความคิดเห็นเป็นหลักการ เป็นอุดมการณ์ได้ดี มีความสามารถในการอธิบายและวิเคราะห์เหตุการณ์และสถานการณ์ของปัญหาต่างๆ รวมทั้งปัญหาการเรียนและการงาน ด้วยเหตุด้วยผล เข้าใจจุดหมายปลายทางของชีวิต ทั้งเรื่องการเรียนรู้และการงานในอนาคต

นอกจากนี้ยังมีนักเรียนที่เรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 คน ที่ประสบความสำเร็จในการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการกับโรงเรียน ในสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาวิศวกรรมสารสนเทศและการสื่อสาร และสาขาอุตสาหกรรมอาหารและบริการ และมีนักเรียนอีก 8 คน ที่ร่วมกับผู้ปกครอง ทำสัญญากับบริษัท S&P เพื่อรับนักเรียนเมื่อจบ ม.6 แล้ว ให้เข้าเรียนต่อในหลักสูตรของบริษัท และเพื่อประกันการมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา (ข้อมูลเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2558)

ในปลายปีการศึกษา 2554 ต่อเนื่องกับปีการศึกษา 2555 ได้มีโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดแพร่ น่าน พะเยา และเชียงราย ร่วมกันจัดประชุมสัมมนา และร่วมลงนามความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คณะแพทยศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ตลอดจนร่วมรับผิดชอบโครงการกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ 4 จังหวัดดังกล่าว จำนวน 30 โรงเรียน ได้มีการเตรียมการจัดทำหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ เพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดหลักสูตรศึกษายภาพตามตัวแบบสูงเม่น แสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามตัวแบบสูงเม่นชลบุรี ได้รับการยอมรับในเรื่องการเป็นแบบอย่างของการจัดการมัธยมศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ทำให้โรงเรียนอื่นๆ เห็นประโยชน์เห็นคุณค่า แล้วตัดสินใจดำเนินการตามอย่าง โดยตัวแบบสูงเม่นน่าจะเหมาะสมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นสองดังกล่าวมาแล้ว

กลัวไม่ออกดอกข้ามันใด การด่วนตัดสินใจความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการจัดการมัธยมศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานตามแนวคิดและแนวปฏิบัติดังกล่าว ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่เสี่ยงเกินไป เพราะปัจจุบันผู้เรียนในหลักสูตรดังกล่าวยังไม่มีใครสำเร็จการศึกษาจริงๆ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังไม่ถึงเวลาที่จะพิสูจน์ตัวเองเกี่ยวกับการทำงานและการศึกษาต่อ สำหรับนักเรียน คุณครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นนั้น เห็นชัดเจนว่า โครงการนี้มีคุณค่า เพราะได้รับประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากโครงการนี้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาปรากฏการณ์เชิงประจักษ์จะพบว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาตามแนวทางนี้ น่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อย่างน้อย 4 ประการ คือ **ประการแรก** ได้แก่ ความคงอยู่ของนโยบายและการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาล กล่าวคือ ต้องมั่นใจว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือมีการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มจังหวัด จะยังคงดำเนินต่อไป และจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรและการส่งเสริมนโยบายจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง **ประการที่สอง** ได้แก่ ความเข้มแข็งและความเอาใจจริงเอาใจในความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งปัจจัยนี้จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแรก และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของโครงการ **ประการที่สาม** ได้แก่ ความตั้งใจจริงของผู้รับผิดชอบหลักสูตร หมายถึง ทีมคณาจารย์จากคณะวิชาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ร่วมกันสร้างหลักสูตรและบริหารจัดการหลักสูตรบ่มเพาะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการขึ้นมาใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานโครงการ เพราะเห็นว่าการนี้มีความสำคัญ ส่วนคุณครูและผู้บริหารโรงเรียนก็เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าและเห็นประโยชน์ที่โรงเรียน นักเรียนและชุมชนได้รับ จึงตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ จริงใจ เพราะรู้สึกได้ว่า เมื่อทำงานโครงการนี้ทำให้มีความสุขและ**ประการสุดท้าย** ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้นำคนสำคัญและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ผู้นำในพื้นที่มีความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดหลักสูตร ทั้งด้านการจัดการและด้านทรัพยากร รวมทั้งการเป็นปากเป็นเสียงประชาสัมพันธ์ให้กับโครงการ คล้ายกับองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ก็จะมีมีความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนเชิงการจัดการโครงการนี้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน

1. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐานไปใช้ในพื้นใด ควรมีการ ทบทวนและศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายนั้นให้รอบ ด้านก่อน เช่น ควรมีการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดมาทบทวนและศึกษาวิจัย เพื่อค้นหาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ ขณะเดียวกันก็จะต้องศึกษา และค้นหา สาเหตุของการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ มีการศึกษาความต้องการของ ผู้เรียนและชุมชน เพื่อให้เข้าใจถ่องแท้ในปัญหาและทิศทางของการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา ก่อนนำไปสู่การกำหนดหลักสูตร

2. สถานศึกษาจะต้องเป็นฝ่ายริเริ่มแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มีการจัดหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่สามารถตอบสนอง สอดคล้องกับ ศักยภาพและความต้องการของพื้นที่ สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของ ผู้เรียน แสวงหาความร่วมมือกับผู้นำและองค์กรต่างๆในท้องถิ่น เพื่อรวมพลังทางปัญญา รวมพลังทางการจัดการและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา

3. สถานศึกษาจะต้องประสานการทำงานหลักสูตรกับต้นสังกัด และองค์กรที่กำกับ ดูแลมาตรฐานการจัดหลักสูตร ให้เกิดความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา

4. รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก มีเป้าหมายหลักที่มุ่งส่งเสริมโรงเรียน มัธยมศึกษาชั้นสอง ที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ แต่มีข้อเสียเปรียบด้านปัจจัย ตัวป้อนเป็นอันดับแรกก่อน หากมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่องพบผลดีแล้วค่อยๆ ขยาย วงกว้างขวางออกไปให้เต็มพื้นที่ ซึ่งเชื่อว่าการจัดการศึกษาตามแนวการยึดพื้นที่เป็นฐาน ตามโมเดลที่นำเสนอ จะเป็นคำตอบสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทย

สรุป

บทความนี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะสะท้อนบทเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยยึดพื้นที่เป็นฐาน เน้นให้เห็นหลักคิด หลักปฏิบัติและแนวทางการจัดการ โดยใช้กรณีการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีตัวแบบสูงเม่นชนูปถัมภ์เป็นกรณีตัวอย่าง บทสรุปด้านความสำเร็จหรือความล้มเหลวอาจจะต้องอาศัยเวลา แต่ปรากฏการณ์ที่สะท้อนความสำเร็จและความล้มเหลวนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยหลายประการด้วยกัน ผู้เขียนหวังว่าบทเรียนจากการศึกษาครั้งนี้ น่าจะมีประโยชน์ในเชิงการนำไปต่อยอดทางวิชาการอยู่บ้างตามสมควร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. **ความเป็นมาของการแบ่งกลุ่มจังหวัด.** (Online). สืบค้นจาก :

www.m-culture.go.th/.../files/.../osm1.pdf.

มติคณะรัฐมนตรี **เรื่องการบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area Based)** (Online). สืบค้นจาก :

www.cabinet.soc.go.th/.../Program2-3.jsp...

มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2557). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาหลักสูตรด้าน**

โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภายใต้โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยนเรศวร. (เอกสารอัดสำเนา)

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2557). **สรุปผลการดำเนินงานโครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ. โครงการจัดทำหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพทางการแพทย์แผนไทย.**

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (เอกสารอัดสำเนา)

มหาวิทยาลัยพะเยา. (2555). รายงานผลการดำเนินงานสูงเนินโมเดล (ฉบับสมบูรณ์).

พะเยา : คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. มหาวิทยาลัยพะเยา [เอกสาร
อัดสำเนา].

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2557). โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติในเขต

จังหวัดแพร่ และการบ่มเพาะผู้ประกอบการด้านอาหาร. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
[เอกสารอัดสำเนา].

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์ลำปาง. (2556). หลักสูตรอุตสาหกรรมอาหารและบริการ

โรงเรียนสูงเนินชนูปถัมภ์ โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ.

[เอกสารอัดสำเนา].

โรงเรียนสูงเนินชนูปถัมภ์. หนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 37 : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ. [เอกสารอัดสำเนา].

Area Based Planning/ Integrated Education Northern Ireland, (Online)

Retrieved from : www.nicie.org/.../area based planning/